

**PANEVĖŽIO JUOZO BALČIKONIO GIMNAZIJA  
PANEVĖŽIO KRAŠTOTYROS MUZIEJUS  
PANEVĖŽIO BENDRUOMENĖ "SENAMIESTIETIS"  
PANEVĖŽIO APSKRITIES GABRIELĖS PETKEVIČAITĖS- BITĖS  
VIEŠOJI BIBLIOTEKA  
PANEVĖŽIO PREKYBOS, PRAMONĖS IR AMATŲ RŪMAI**

Panevėžio miesto savivaldybės  
merui Vitalijui Satkevičiui

GAUTA  
Panevėžio miesto savivaldybės priimamasis  
2012-01-23  
Nr. 20-4.B.-256  
Interesantų priėmimo ir informavimo tarnautoja

**PRAŠYMAS  
DĖL PANEVĖŽIO MIESTO GARBĖS PILIEČIO VARDŲ SUTEIKIMO  
SKULPTORIUI JUOZUI ZIKARUI**

Margarita Bieliauskaitė

2012 m. sausio 19 d.  
Panevėžys



Laisvės skulptūra Panevėžio valstybinės berniukų gimnazijos sporto salėje. Fotografavo J. Zikaro mokinys Stasys Variakojis, 1921?

Panevėžiečiai pagrįstai didžiuojasi, kad pirmasis profesionalus skulptorius lietuvis yra neatsiejamai susijęs su mūsų miestu. Juozas Zikaras gimė 1881 m. Paliukų kaime, Pajstrio apylinkėse, Panevėžio apskrityje. 1916 m. baigė Peterburgo dailės akademiją, 1919–1929 m. dirbo dailės mokytoju Panevėžio valstybinėje berniukų gimnazijoje ir gyveno Panevėžyje.

1929 m. pradėjo dėstytojauti Kauno meno mokykloje ir joje dirbo iki savo tragiškos mirties 1944 m.

Gyvendamas Panevėžyje skulptorius sukūrė daugelį Nepriklausomos Lietuvos simboliais tapusių meno kūrinių: Laisvės statulą (jos kopija puošia pagrindinę Lietuvos Prezidentūros reprezentacinę salę, 1921), Knygnešio skulptūrą Kauno karo muziejaus sodelyje (1939), Lietuvos Respublikos monetas, daugelio iškilių valstybės ir visuomenės veikėjų biustus ir bareljefus.

Panevėžio Katedros centrinė pagrindinio altoriaus skulptūra „Kristus Karalius“ (1926) ir „Atlantų“ (1931) skulptūros buvusio Lietuvos valstybinio banko Panevėžio skyriuje – tai skulptoriaus darbai, iki šiol puošiantys miestą. Gyvendamas Panevėžyje J. Zikaras įamžino iškiliausius lietuvių nacionalinio atgimimo veikėjus J. Basanavičių (1925) bei V. Kudirką (1924) – sukūrė jų biustus. Taip pat Panevėžyje gimė žymių asmenybių skulptūriniai portretai: Vydūno (1922), J. Šliūpo (1922), vyskupo K. Paltaroko (1927), Maironio (1928), Jonušo Radvilos (1928), bendradarbių mokytojų – M. Grigonio, E. Jasinskaitės, Z. Skirgailos ir kt. Čia gimė kompozicijos „Bedarbis“, „Be vietos“ (1926), „Ant vieškelio“, „Prie valstybės lovio“ (1928), „Jūratė ir Kastytis“ (1922), „Sapnas“, „Lietuvaitė“ (1923), „Skausmas“ (1924), „Svajonė“, „Sūnus palaidūnas“ (1926), audringą polemiką sukėlusį „Moderniška Madona“ ir kitos.

Be to, J. Zikaras sukūrė skulptūras „Mąstytojas“ (1910), „Motina“ (1916), Šv. Petro ir Povilo skulptūras Paįstrio bažnyčioje (1919), Laisvės paminklo Panevėžio mieste projektą (1926), M. K. Čiurlionio antkapinį paminklą Rasų kapinėse Vilniuje (1931). S. Daukanto biustą. Jam priklauso A. Smetonos ir daugelio kitų žymių žmonių bareljefai, Vytauto Didžiojo, vyskupo Merkelio Giedraičio, J. Tumo-Vaižganto atminimo medaliai, Lietuvos nepriklausomybės jubiliejinis medalis (1928).

Juozas Zikaras yra XX a. pirmosios pusės Lietuvos meno klasikas. Kartu jo darbai nėra sustingę, jis sekė meno raidą ir norėjo bei sugebėjo kūriniams suteikti ir modernistinę formą. Skulptorius emociškai taikliai atsiliepė į visuomenės gyvenimo aktualijas, jo kūriniai formavo ir formuoja lietuvių pilietinius ir tautinius jausmus. Taip pat J. Zikaras yra vienas iš tarpukario dailininkų kartos mokytojų ir ugdytojų.

Juozas Zikaras ir šiuo metu yra vienas geriausiai žinomų panevėžiečių, reprezentuojančių mūsų miestą ir formuojančių panevėžiečių tapatybę. Tai asmenybė, kuria mes galime pagrįstai didžiuotis. Todėl prašome gerbiamą Panevėžio miesto savivaldybės merą, atsižvelgiant į Juozo Zikaro nuopelnus miestui ir Lietuvai, pasiūlyti Panevėžio miesto tarybai suteikti skulptoriui Juozui Zikarui Panevėžio miesto garbės piliečio vardą.

Panevėžio Juozo Balčikonio  
gimnazijos direktorius

Raimondas Dambrauskas

Panevėžio kraštotyros  
muziejaus direktorius

Arūnas Astramskas

Panevėžio bendruomenė  
"Senamiestietis"

Liudvika Knizikevičienė

Panevėžio apskrities  
Gabrielės Petkevičaitės- Bitės  
viešoji biblioteka

Rima Maselytė

Panevėžio prekybos,  
pramonės ir amatų rūmai

Visvaldas Matkevičius